

תוכן עניינים

13	מבוא
15	מילון מונחים – פועל ותחביר
17	טבלת התנועות בעברית החדשה וסימני הניקוד

חלק א – פועל

21	טבלת הקשר בין הבניינים ומשמעויותיהם
22	טבלות הנטייה של הפועל לפי בניינים בכל הגזרות
22	א. פיעל
23	ב. פועל
24	ג. התפעל
25	ד. הפעיל
26	ה. הופעל
27	ו. פִּעַל
28	ז. נפעל

א. גזרת השלמים

	פיעל – פועל
29	טבלות נטייה והסברים
34	תרגילים
34	פיעל
36	פיעל – פועל
	התפעל
43	טבלות נטייה והסברים
48	תרגילים
	הפעיל – הופעל
53	טבלות נטייה והסברים
58	תרגילים
58	הפעיל

61 הפעיל – הופעל	פָּעַל
65 טבלות נטייה והסברים	
72 תרגילים	נפעל
79 טבלות נטייה והסברים	
83 תרגילים	
	חזרה – כל הבניינים	
91 תרגילים	

ב. גזרת ל"א

98 טבלת נטייה והסברים
101 תרגילים

ג. גזרת ל"י

103 טבלות נטייה והסברים
110 תרגילים
110 פיעל
111 פועל
112 התפעל
113 הפעיל
115 הופעל
116 פעל
116 נפעל
118 פעל – פיעל
120 פעל – פיעל – התפעל
122 כל הבניינים

ד. גזרת ע"ו – ע"י

125 טבלות נטייה והסברים
130 תרגילים
130 פעל
131 הפעיל
132 הופעל
133 פיעל – התפעל
134 בניינים שונים

ה. גזרת פ"נ

135	טבלות נטייה והסברים
142	תרגילים
142	פֶּעַל
144	פֶּעַל – הפעיל – הופעל

ו. גזרת פ"י

146	טבלות נטייה והסברים
152	תרגילים
152	פֶּעַל
152	הפעיל
153	הופעל
154	פעל – הפעיל
157	הפועל 'י-צ-ר' – פֶּעַל ופיעל

ז. תרגילי חזרה – כל הגזרות

159	פ"צ – פ"נ – ע"ו – הופעל
161	פ"י – פ"נ
162	גזרות שונות

ח. הפועל – אוצר מילים

165	פועלי אמירה
168	צירופי הפועל
168	לערוך
170	לקיים
171	להעניק
172	לְזַכּוֹת ב/ ל
174	להביע
175	להטיל (את)...על
176	לעורר
177	חזרה על צירופי הפועל

פתרונות לתרגילי הפועל

179	גזרת השלמים
193	גזרת ל"א
194	גזרת ל"י

201	גזרת ע"ו – ע"י
203	גזרת פ"נ
205	גזרת פ"י
208	חזרה על כל הגזרות
211	פועלי אמירה
212	צירופי פועל

חלק ב – תחביר

א. השם וצירופיו

217	I. המין הדקדוקי של השם – הסברים
218	תרגיל
219	II. ריבוי שם העצם – הסברים
220	III. ריבוי שם התואר – הסברים
221	תרגיל
222	IV. ריבוי צירופי שם העצם – הסברים
224	תרגיל
225	V. היידוע – הסברים
229	תרגיל – איך ומתי מיידעים?
230	תרגילים א – ג – ריבוי ויידוע של צירופי השם
233	VI. מילות שלילה – הסברים
234	תרגילים א – ה
238	VII. סמיכות כפולה – הסברים
239	תרגילים א – ג
241	תרגיל חזרה – צירופי שם שונים
242	VIII. שם המספר – טבלה והסברים
246	תרגיל
248	XI. הכינוי הרומז – הסברים
249	תרגיל
250	X. מילות יחס – טבלות והסברים
251	תרגילים א – ב

ב. האוגד

254	הסברים
255	תרגילים א – ב

ג. תיאור אופן הפעולה

258	הסברים
259	תרגילים א – ב

ד. משפטי לוואי

261	הסברים
263	תרגיל

ה. ביטויי סיבה ותוצאה

265	טבלה והסברים
267	תרגילים א – ב

ו. ביטויי תכלית

270	טבלה והסברים
271	תרגיל

ז. ביטויי זמן

273	טבלה והסברים
278	תרגילים א – ה

ח. ביטויי השוואה

283	טבלות והסברים
285	תרגילים א – ב

ט. 'ככל ש' – ביטוי מידה

289	טבלה והסברים
291	תרגיל

י. ביטויי ויתור

292	טבלה והסברים
293	תרגילים א – ב

יא. משפטי תנאי קיים

296	טבלה והסברים
299	תרגיל

יב. משפטי תנאי בטל

- 301 טבלה והסברים
303 תרגילים א – ב

יג. חזרה כללית

- 305 תרגילים א – ג

פתרונות לתרגילי התחביר

- 308 א. השם וצירופיו
308 המין הדקדוקי
308 סיומת הריבוי של שם העצם ושם התואר
309 ריבוי צירופי השם
310 היידוע – מתי ואיך מיידעים?
310 ריבוי ויידוע של צירופי השם
312 מילות שלילה
313 סמיכות כפולה
314 חזרה – צירופי שם שונים
314 שם המספר
314 הכינוי הרומז
314 מילות יחס
315 ב. האוגד
315 ג. תיאור אופן הפעולה
316 ד. משפטי לוואי
316 ה. ביטויי סיבה ותוצאה
316 ו. ביטויי תכלית
317 ז. ביטויי זמן
317 ח. ביטויי השוואה
318 ט. ביטוי המידה 'ככל ש-'
318 י. ביטויי ויתור
319 יא. משפטי תנאי קיים
319 יב. משפטי תנאי בטל
320 יג. חזרה

חלק ג – אוצר מילים

א. תרבות ואומנות

- 323 אוצר מילים
324 תרגילים א – ב

ב. משק וכלכלה

- 326 אוצר מילים
327 תרגילים א – ג

ג. משפט

- 331 אוצר מילים
335 תרגילים א – ח

ד. רפואה

- 340 אוצר מילים ותרגילים א – ג

פתרונות לתרגילי אוצר המילים

- 346 א. תרבות ואומנות
346 ב. משק וכלכלה
347 ג. משפט
348 ד. רפואה
349 רשימת התמונות והיוצרים – מקורות

מבוא

הספר נועד ללימוד עברית ברמה ד' ביחידה להוראת עברית של האוניברסיטה העברית בירושלים. הוא כולל את תוכנית הלימודים ברמה ד' בפועל, כתחביר ואוצר מילים כנדרש ברמה זו. לספר זה יש ספר המשך לרמה ה' באותו מבנה. הספר משקף את הידע והניסיון שצברתי במהלך שנות הוראת העברית באוניברסיטה.

מבנה הספר

הספר מחולק לשלושה חלקים:

חלק א – פועל

חלק ב – תחביר

חלק ג – אוצר מילים לפי שדות סמנטיים: תרבות ואומנות, משק וכלכלה, משפט, רפואה. לאחר התרגילים בכל חלק מופיעים הפתרונות.

בראש הספר מופיע מילון ובו תרגום לאנגלית של המונחים בפועל ובתחביר, המופיעים בהסברים לנושאים אלה. כמו כן, יש תרגום לאנגלית של המילים הקשות המופיעות בטקסטים של תרגילי הפועל והתחביר. בחלק ג – אוצר מילים – לפני התרגילים בכל נושא יש מילון של אוצר המילים בתרגום לאנגלית, שיש להקנות אותו. התרגום לאנגלית בספר נעשה על פי משמעות המילה בטקסט.

חלק א – פועל: בראש חלק זה מופיעות שמונה טבלות: טבלת משמעות הבניינים ושבע טבלות של הבניינים ובכל בניין יש נטייה של הפועל בצורת הבסיס בכל הגזרות. אבל הלימוד והתרגול נעשה לפי הגזרות. בכל גזרה מלמדים את כל הבניינים ומתרגלים אותם לפי הנדרש ברמת הלימוד ד'. לפני התרגילים יש טבלות נטייה של הבניינים בגזרה הנלמדת והסברים מילוליים. בסוף כל גזרה יש תרגילי חזרה הכוללים את כל הבניינים שנלמדו באותה גזרה. לאחר לימוד כל הגזרות מופיעים תרגילי חזרה כלליים על כל הגזרות של הפועל. בסוף פרק הלימוד של הפועל יש תרגול של פועלי אמירה ושל פעלים בצירופי שמות שכיחים – "קולוקציות" כמו "לערוך", "להעניק", "להטיל", ... מתרגלים כל פועל וצירופיו בנפרד ובסוף יש תרגיל חזרה על כל הצירופים ביחד.

נטיות הפעלים בטבלות ובתרגילים הן לפי כללי הכתיב המלא, והניקוד הוא חלקי. בטבלת העבר (חוץ מבניין פֶּעַל ונפעל) קודם מופיעה נטיית הפועל בגוף שלישי (הוא, היא, הם/ הן) ואחר כך

הנטייה בגופים – אני, אתה, את, אנחנו, אתם, אתן. לגופים אלה יש בסיס משותף שאינו משתנה וסיומת גוף המתחילה בעיצור: -תי, -ת, -ת, -נו, -תם, -תן.

טבלת נטיית העתיד: בהתחלה מופיעים הגופים שיש להם רק תחילית המציינת את הגוף: אני, אתה, הוא, היא, אנחנו. אחר כך באים הגופים שיש להם גם סיומת גוף של תנועה (-י, -ו): את, אתם/אתן, הם/הן.

התרגילים מדורגים לפי רמת הקושי. התרגילים הפשוטים יותר באים בהתחלה, וכן גם המשפטים בכל תרגיל. בכל נושא יש תרגול בעל-פה (בזוגות או בקבוצות) במטרה להביא את התלמיד ליכולת להטות את הפועל בצורה אוטומטית. כמו כן, יש תרגילים שבהם התלמיד מתבקש לקרוא בקול את התשובה כדי שישים לב להגייה הנכונה שלא תמיד מתבטאת בצורת הכתיב. בכל גזרה מתרגלים גם את הקשרים בין הבניין הפעיל לסביל ובין הבניינים השונים. חלק מהתרגילים נעשה בהקשר תחבירי כמו שימוש בביטויים המצריכים שימוש בזמן עתיד.

חלק ב – תחביר: בראש כל פרק תחבירי יש הסברים על הנושא ואופן השימוש בביטויי התחביר וכן טבלות ביטויים לפי הצורך. גם בחלק התחביר יש תרגילים המיועדים לתרגול בעל-פה. בחלק מנושאי התחביר נבחרו טקסטים המתאימים מבחינת נושאם לשימוש טבעי בביטויי התחביר הנלמדים. למשל, השלמת ביטויי זמן המופיעים בתיאור תולדות החיים של אישיות היסטורית ועוד. בהסברים, בהערות ובתרגול עוסקים גם בהבחנות סמנטיות בין ביטויים המשמשים באותו נושא תחבירי. למשל, ההבדלים בין ביטויי סיבה שונים והשימוש בצירופים קבועים בלשון. בסוף חלק התחביר יש תרגילי חזרה על כל החומר התחבירי. יש גם תרגיל חזרה של "דיוקי לשון" שנכתב בעקבות איסוף שגיאות נפוצות של תלמידים.

חלק ג – אוצר מילים לפי שדות סמנטיים: המטרה בחלק זה היא להעשיר את אוצר המילים הכללי של התלמידים בתחומים המקיפים את רוב הידיעות והכתבות בעיתונות. ככלל, הטקסטים בספר כתובים בלשון המיוצגת בעיתונות הכתובה והמשודרת בלי להקל אותה בצורה מלאכותית.

תודות

וכאן ברצוני להודות לחברותי העמיתות להוראה על הערותיהן המועילות: אני מודה בראשונה לנחמה ברס ז"ל שקראה את כתב היד לפני פטירתה. תודה מיוחדת לתמי וייל שקראה בקפידה את כל הספר והערותיה החשובות והמועילות שינו את פני ספר. כמו כן, אני מודה לגילה פרידמן-כהן על בדיקת חלק מהתרגומים לאנגלית.

מילון מונחים — פועל ותחביר

copula	אוֹדָד
participle	בִּינּוּנִי (צורת הווה המשמשת גם כְּשֵׁם)
active participle	בִּינּוּנִי פּוֹעֵל
passive participle	בִּינּוּנִי פְּעוּל
root group	גְּזֵרָה
dagesh (diacritic dot within a Hebrew letter)	דָּגֶשׁ (אות דגושה)
syllable	הִכָּרָה
pronunciation, to pronounce	הִגִּייהַ, לְהִגִּיתַ
superlative	הִפְלָגָה (ערך ההפלגה)
expression	בִּיטוּי
stress, accent	טַעַם
double	כְּפּוּלָה (אות כפולה)
personal pronoun	כִּינּוּי גּוֹף
possessive pronoun	כִּינּוּי קְנִיין, כִּינּוּי שִׁיכּוֹת
demonstrative pronoun	כִּינּוּי רֶמֶז
third root letter in a three-letter root	ל' הַפּוֹעֵל
to pronounce, to express	לְבַטֵּא (ביטא)
modifier, attributive clause	לְוֹאֵי, מִשְׁפֵּט (פְּסוּקִית) לְוֹאֵי
to sort	לְמַיֵּן (מַיֵּן)
to count	לְמִנּוֹת (מְנָה)
to be declined, be conjugated	לְנִטּוֹת (נְטָה)
to punctuate	לְנַקֵּד
term	מוֹנָח
doubled	מוֹכְפָל
composed of, to compose	מוֹרְכָב, לְהִרְכִּיב
complex sentence	מִשְׁפֵּט מוֹרְכָב
object	מוֹשָׂא
definite	מְיוֹדֵעַ
preposition	מִילַת יָחַס
negative particle	מִילַת שְׁלִילָה
grammatical gender	מִין דְּקְדוּקָי
ordinal number	מִסְפָּר סוֹדֵר / מִסְפָּר סִדּוּרִי
number denoting a fraction	מִסְפָּר חוֹלֵק / מִסְפָּר חֲלֻקִי

טבלה 3 – הנטייה בעתיד במשקל אפעל

4. אפעל פ' הפועל א' נחה בעתיד: לְאָהוּב	3. אפעל פ' הפועל א', ה', ח', ע' – תחילית העתיד בתנועת [e]: לְחַדּוֹל	2. אפעל ע' / ל' הפועל א', ה', ח', ע': לְצַעֵק – לְשִׁמּוֹעַ	1. אפעל: לְמַד	
אוֹהֵב	אֶחְדַּל	אֶצַּעֵק – אֶשְׁמַע	אֶלְמַד	אני
תֹּאהֵב	תֶּחְדַּל	תֶּצַּעֵק – תֶּשְׁמַע	תֶּלְמַד	אתה
יֹאהֵב	יִחְדַּל	יִצַּעֵק – יִשְׁמַע	יִלְמַד	הוא
תֹּאהֵב	תֶּחְדַּל	תֶּצַּעֵק – תֶּשְׁמַע	תֶּלְמַד	היא
נֹאהֵב	נִחְדַּל	נִצַּעֵק – נִשְׁמַע	נִלְמַד	אנחנו
תֹּאהֵבִי	תֶּחְדְּלִי	תֶּצַּעֲקִי – תֶּשְׁמַעִי	תֶּלְמְדִי	את
תֹּאהֵבוּ	תֶּחְדְּלוּ	תֶּצַּעֲקוּ – תֶּשְׁמַעוּ	תֶּלְמְדוּ	אתם/ אתן
יֹאהֵבוּ	יִחְדְּלוּ	יִצַּעֲקוּ – יִשְׁמַעוּ	יִלְמְדוּ	הם/ הן

הסברים והערות לטבלה 3:

- בגופים – את, אתם, אתן, הם הן – בעתיד כשהפועל מסתיים בתנועה □ י [i], ו [u] ולא בעיצור, התנועה האחרונה □ [a] הופכת ל- □ [e].
למשל: את תלמדי לעומת אתה תלמד.
- טור 1 בטבלה 3 – יש פעלים הנוטים במשקל פועל בהווה ובמשקל אפעל בעתיד. רשימה: יֹאבֵד, יֹאזֵל, יֹאכֵל, יֹאכֵר, יֹאמֵר, יֹגְבֵר, יֹלְבֵשׁ, יֹלְמֵד, יֹצַדֵק, יֹרְכֵב, יֹשְׁכֵב.
- טור 2 בטבלה 3 – כאשר ע' או ל' הפועל היא עיצור גרוני – א', ה', ח', ע' – העתיד במשקל אפעל.
דוגמות: א. ע' הפועל גרונית: יֹדָאג, יֹנָאם, יֹנָהג, יֹבְחָן, יֹלְחָץ, יֹטְעָן, יֹכְעָס...
ב. ל' הפועל גרונית: יֹמְצָא, יֹקְרָא, יֹגְבָה, יֹתְמָה, יֹמְתָח, יֹסְלָח, יֹמְנָע, יֹפְגָע,....
שימו לב: מוסיפים את התנועה [a] בשם הפועל ל-ל' הפועל ה', ח', ע': לתמוה, לשמוח, לשמוע.

כאשר ל' הפועל היא א' אין מבטאים אותה בסוף מילה, לדוגמה: למצוא. ראו הסברים בגזרת ל"א, עמוד 99.

4. טור 3 בטבלה 3

א. פעלים הנוטים במשקל פֿעל בהווה – בעתיד נוטים במשקל אפעל. לדוגמה: גָּרַל – יִגְדֵל,

קָטַן – יִקְטַן...

רשימת פעלים – הווה במשקל פֿעל – העתיד במשקל אפעל:

הווה פֿעל – עתיד אפעל	הווה פֿעל – עתיד אפעל	הווה פֿעל – עתיד אפעל
יִשָּׁן	יְחַדֵּל	יִגְדֵל
יִחְסַר	יְחַרֵּב	יִדְבֵק
יִעַרֵב	יְעַרְבֵן (לחך/ לאוזן)	יִצְמָא
		יִקְטַן
		יִרְעַב
		יִשְׁמַח
		יִתְמָה

ב. תחילית העתיד בתנועה [e] במקום [i] –

לפני פ' הפועל גרונית (א', ה', ח', ע') והנטייה בעתיד במשקל אפעל

דוגמה: יִאָרֵךְ לעומת יִגְדֵל

רשימה: יִאָדָם, יִאָזַל, יִאָרֵךְ, יִעַרְבֵן (לחך/ לאוזן), יִחַדֵּל, יִחְסַר, יִעַרְבֵן...

4. טור 4 בטבלה 3: פ' הפועל א' נחה בעתיד והנטייה במשקל אפעל –

פ' הפועל א' נחה בעתיד כלומר, אין מבטאים אותה.

התחיליות של העתיד – א', ת', י', נ' – באות בתנועה [o]:

אוֹהֵב, תֹּאהֵב, יֹאהֵב, נֹאהֵב...

רשימה: יֹאהֵב, יֹאכֵל, יֹאמֵר.

תרגיל ה: כתבו את הפועל בצורה הנכונה, וקראו בקול.

תרגול משקל פֿעל בהווה ואפֿעל בעתיד – ראו טבלות 3 ו־4 בעמודים 68-70.

דוגמה: אם אתם לא רעב כעת, אַל תאכלו עד שתהיו רעב.
לרעוב לאכול לרעוב

1. התאומות שנולדו לדנה ואורי מתפתחות ו _____ יפה.
לגדול
2. הוא ימשיך לאהוב אותה, גם אם היא לא _____ אותו.
לאהוב
3. היא לא _____ ללחם כשתגיע לארץ.
לרעוב
4. ההורים דורשים מהילדה ש _____ במיטה עד שתבריא.
לשכב
5. אַל _____ , אם לא אתקשר אליך כמה ימים.
לדאג
6. אם היא לא _____ ולא תשתה, הראש _____ לה.
לאכול לכאוב
7. מספר הסטודנטים הלומדים בפקולטה למדעי הרוח הולך ו _____ .
לקטון
8. כשהמצב הכלכלי ישתפר, מספר המובטלים _____ .
לקטון
9. כשהילדים _____ אני לא מנגנת.
לישון
10. לא אסע אתכם, אם דניאל _____ במכונית.
לנהוג
11. ברגע שאדע את התשובה, _____ לך הודעה בדואר אלקטרוני.
לשלוח
12. מספר הסטודנטים _____ , אם רמת ההוראה תעלה.
לגדול
13. היא _____ לעזור לכם, אם תהיה לכם בעיה.
לשמוח
14. שֵׁר האוצר הודיע שבעתיד הוא _____ להגדיל את התחרות במשק.
לפעול

צירופי הפועל 'להטיל על'

שם פעולה: הטלה

הנטייה : עבר – הוא הטיל הווה – הוא מטיל עתיד – הוא יטיל
בסביל: עבר – הוא הוטל הווה – הוא מוטל עתיד – הוא יוטל
מטילים למשל: עונש, קנס, איסור, עוצר¹, מיסים, אשמה², תפקיד, אחריות...

תרגיל ו: השלימו בצורה הנכונה את הפועל ואת השם מתוך הצירופים של הפועל 'להטיל על' שברשימה למעלה.

דוגמה: הטיחו עליו עיון קל בשל מצבו הרפואי.

1. השופט הרשיע אותו ו _____ עליו _____ של אלף שקלים.
2. שר האוצר הצהיר שלא _____ (עתיד) _____ חדשים על הציבור.
3. אי אפשר _____ את _____ רק על החיילים; גם המפקדים אחראים למעשה.
4. אַל (אתה) _____ עליי _____ שיש בו אחריות כבדה.
5. צה"ל _____ (עבר) _____ על שני הכפרים בגלל הפיגוע.
6. _____ (עבר, סביל) _____ על פרסום שמו של החשוד עד להבאתו לבית משפט, כדי להאריך את מעצרו.
7. מטרת _____ החמורים, ה _____ (סביל) על עברייני התנועה לאחרונה, היא להזהיר אחרים.

1 עוצר = curfew

2 אשמה = guilt

פועל – פתרונות

גזרת השלמים

פיעל

תרגיל א עמוד 34:

1. נישק, חיבק 2. פיבדו 3. בִּירכתי 4. קילפנו 5. תִּיארתן 6. פרסמת

תרגיל ב עמוד 34:

1. מגדל 2. מפנקים 3. מדווחות 4. משתפת 5. מבצעת 6. מאחלת

תרגיל ג עמוד 35:

1. יפטרו 2. נחדש 3. תתרגמו 4. תבזזי 5. תשתפו, תבצעו 6. יממנו

פיעל – פועל

תרגיל א עמוד 36:

עתיד	הווה;	עבר		
סופר	מְסופר	סופר	הסיפור	1. סיפתי סיפור מפחיד לילדים.
סופרו	מסופרים	סופרו	הסיפורים	
תסופר	מסופרת	סופרה	הבדיחה	
סופרו	מסופרות	סופרו	הבדיחות	
תוקן	מְתוקן	תוקן	הרכב	2. הוא תיקן את הרכב שלי.
תוקנו	מְתוקנים	תוקנו	כלי הרכב	
תתוקן	מְתוקנת	תוקנה	המכונית	
תוקנו	מְתוקנות	תוקנו	המכוניות	

VI. מילות שלילה

דרך השימוש במילות שלילה שונות בצירוף שם

1. בלתי + שם תואר: בלתי־אפשרי, בלתי־צודקת, בלתי־מנומסים, בלתי־נכונות. שימו לב: התחילית "בלתי" + שם התואר מהווים מילה אחת בתפקיד שם תואר. ה"א היידוע באה לפני תחילית השלילה 'בלתי'. דוגמה: האורחת הבלתי־רצויה הגיעה ראשונה.
 2. אי + שם עצם מופשט: אי־אפשר, אי־סדר, אי־שוויון. שימו לב: התחילית 'אי' + שם עצם מהווים מילה אחת, אבל יש שתי האפשרויות ליידוע: האי־סדר, אי הסדר.
 3. חסר / חסרת / חסרי / חסרות + שם עצם = צירוף סמיכות שם תואר דוגמות: פועל חסר עבודה, חברה חסרת ערכים, אנשים חסרי שורשים, נשים חסרות סבלנות. היידוע הוא לפי כללי צירוף סמיכות שם עצם: הפועל חסר העבודה, האנשים חסרי השורשים.
 4. חוסר + שם עצם: חוסר מזון, חוסר סוכר, חוסר ביטחון, חוסר שוויון שימו לב: א. צירוף זה הוא צירוף 'סמיכות שם עצם'. הוא ממלא תפקידים של שם עצם במשפט. דוגמות: 1. חוסר זהירות גרם לתאונה. 2. התאונה נגרמה בגלל חוסר זהירות. ב. כללי ה"א היידוע הם כמו בצירוף סמיכות רגיל: דוגמה: התאונה נגרמה בגלל חוסר הזהירות של שני הנהגים.
 5. בלי + שם פועל, שם עצם, שם פעולה: בלי לאכול, בלי ציוד, בלי ליווי. בלא / בלא* + שם עצם, שם פעולה: בלא / ללא אוכל, בלא / ללא אכילה. (בלא* – בשפה כתובה גבוהה)
- דוגמה: הם יצאו לדרך הארוכה והמסוכנת בלא/ללא ציוד מתאים, בלי/ בלא/ ללא ליווי מורה דרך, וכך הלכו שעות בלי לאכול.

תרגיל ד: השלימו את מילת השלילה החסרה מתוך הרשימה.

הרשימה: אי, חוסר, חסר, בלתי, בלי, בלא.

1. נכשלנו בבחינה כי החומר היה קשה, וההסבר של המורה היה _____ מובן.
2. לא קיבלתי את העבודה בגלל _____ היכולת שלי לעבוד בצוות¹.
3. עברנו לדירה ברחוב שקט יותר בגלל הרעש ה_____ נסבל ברחוב הקודם.
4. הפסקנו את הטיוול בנחל במדבר יהודה, כי נשארנו _____ כמות מספיקה של מים לכולם. חזרנו למכוניות _____ לראות את המפל² שבהמשך הנחל.
5. יש הטוענים ש_____ הכנה לחיי זוגיות ולחיי משפחה הוא הגורם לעלייה בשיעור הגירושים.
6. אני מחכה כאן שעה עד לקבלת תוצאות הבדיקה, ואני עצבני ו_____ סבלנות.

1 צוות = קבוצת עבודה

2 מפל = waterfall

ב. משק וכלכלה

אוצר מילים - א. פעלים ושמות

שמות	פעלים
	להוויל (מוצר) \neq לייקר (מוצר) המוצר הוויל \neq המוצר התייקר
מעסיק = employer	להעסיק = to employ
עסק = business	להפחית את (הצריכה) = להקטין את
הפסד = loss	להפסיד = to lose
רווח = profit, gain	להרוויח = to profit
משקיע = investor	להשקיע כסף ב = to invest money in
שכר, משכורת = salary	להשתכר = to earn
	להתייקר (המוצר התייקר)
חיסכון = saving	לחסוך = to save
יבוא = import	לייבא = to import
יבואן = importer	
יצוא = export	לייצא = to export
יצואן = exporter	
מוצר = product	לייצר = to produce
תוצרת (חקלאית/ הארץ/ חוץ)	
יצרן = manufacturer	לקלוט כסף מ = to borrow money
הלוואה = loan	להלוות כסף ל = to lend money
	לעלות (המחיר עלה) \neq לרדת (המחיר ירד)
	להעלות את (המחיר) \neq להוריד את
	לצמצם = להקטין למינימום
מצרף = consumer good	לצרוך = to consume
צרכן = consumer	
	לרכוש = לקנות
	לקצץ בתקציב = to cut off budget
	לשווק = to market